SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2037

av Rasmus Elfström (C)

Fler och växande småskaliga livsmedelsproducenter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och vid behov höja gränserna för vad som räknas som små mängder vid direktförsäljning av primärprodukter och vissa livsmedel, med produktanpassade och livsmedelssäkra regler, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanröja oproportionerliga administrativa hinder för småskalig livsmedelsproduktion, förädling och försäljning, inklusive leveranser till närliggande gårdsbutiker och annan lokal detaljhandel, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka vägledningen om hur offentliga upphandlingar kan delas upp och utformas med objektiva och proportionerliga kvalitets-, miljö- och leveranskrav så att mindre producenter lättare kan delta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Småskaliga livsmedelsproducenter bidrar till jobb, företagande, levande landsbygder och en mer motståndskraftig livsmedelsförsörjning. När produktionen finns hos fler aktörer och på fler platser blir samhället mindre sårbart vid kriser och störningar.

Källunderlag för inriktningen: Centerpartiets partimotion Livskraft och framtidstro på Sveriges landsbygder, 2025-10-06, avsnittet En tydligare politik för de små företagen i livsmedelssektorn.

Det finns redan undantag som gör det möjligt att sälja små mängder av vissa egna primärprodukter och vissa typer av kött direkt till konsumenter och till lokal detaljhandel. Möjligheten till gårdsbutik eller annan direktförsäljning behöver därför inte införas från grunden. Däremot varierar reglerna mellan produktgrupper, och de omfattar inte alla former av förädling.

Källunderlag: Livsmedelsverkets vägledning om producenters direktförsäljning av små mängder primärprodukter och vissa livsmedel till konsumenter och lokal detaljhandel.

Regeringen bör pröva om gränserna för små mängder kan höjas där det är förenligt med livsmedelssäkerhet, djurskydd och smittskydd. Översynen bör göras produkt för produkt och redovisa vilka mängder, distributionsformer och kontrollkrav som är lämpliga. Syftet är att ge små företag möjlighet att växa utan att behöva gå över till ett regelverk som är oproportionerligt i förhållande till verksamhetens omfattning.

Regeringen bör också identifiera och undanröja oproportionerliga administrativa hinder för småskalig förädling och försäljning till närliggande butiker, kaféer, restauranger och andra detaljhandelsaktörer. Kontroll och avgifter bör vara riskbaserade och stå i rimlig proportion till verksamhetens omfattning. Det kan handla om tydligare vägledning, samordnade kontakter med myndigheter och enklare, mer förutsebara krav för verksamheter med begränsad omfattning.

Offentlig upphandling kan ge mindre producenter bättre möjligheter att nå marknaden. Uppdelning av upphandlingar i mindre delar, dialog med leverantörer och rimliga krav är redan möjliga verktyg. Regeringen bör se till att upphandlande organisationer får bättre stöd i att använda dem. Kraven ska vara objektiva och proportionerliga och får inte utformas så att de otillbörligt favoriserar leverantörer enbart på grund av geografiskt ursprung.

Källunderlag: Livsmedelsverket, Nationella riktlinjer för måltider i skolan, 2026, avsnittet Inköp av närproducerade livsmedel.

Med en mer proportionerlig regelbörda och bättre tillämpning av befintliga upphandlingsverktyg kan fler små företag utvecklas, samtidigt som höga krav på säker mat och god djurhållning ligger fast. Det stärker både företagandet och Sveriges livsmedelsberedskap.

Rasmus Elfström (C)